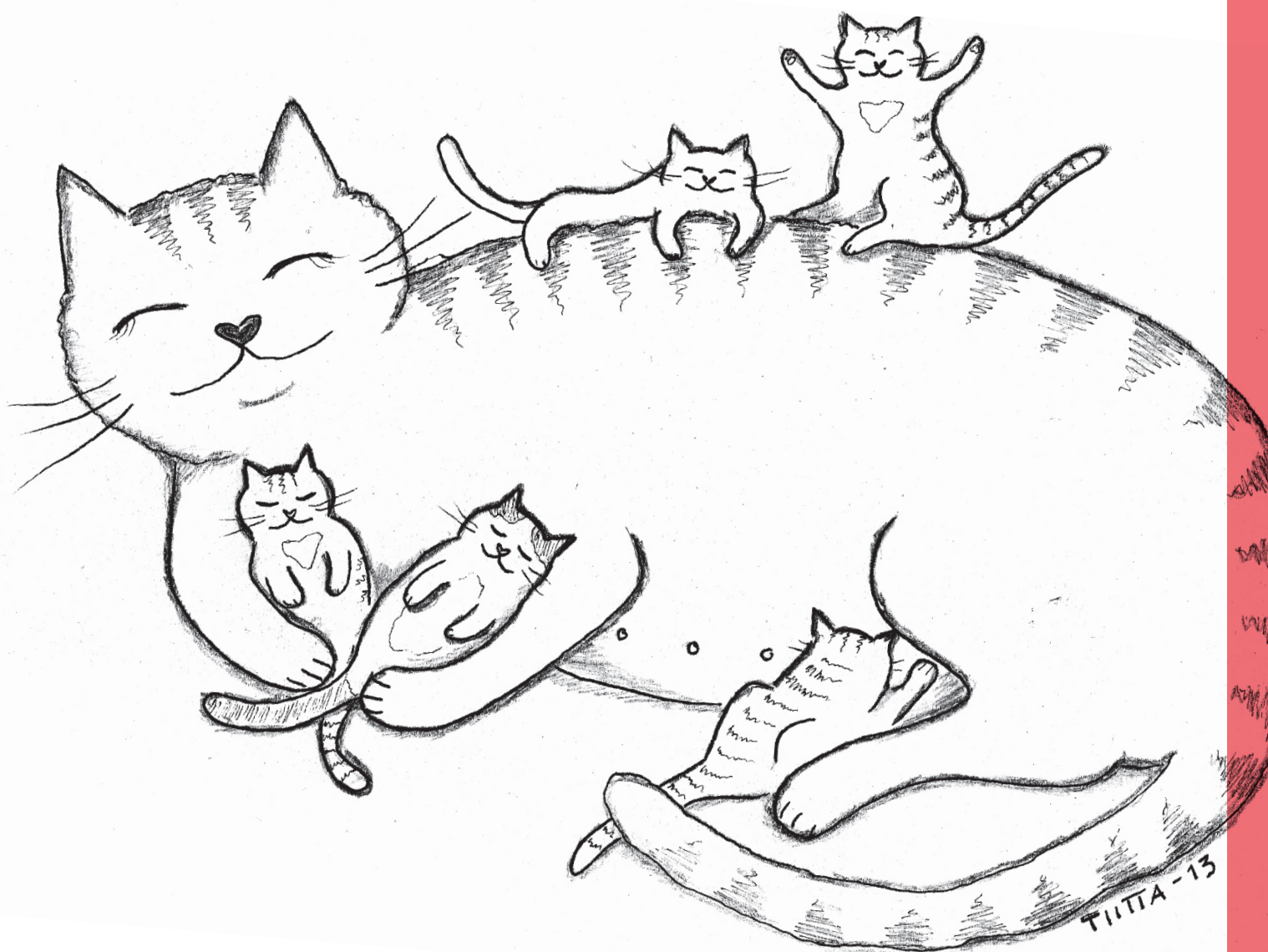

Pikkupennusta vilkkaaksi vesseliksi

– KISSANPENNUN KEHITYS JA HOITO

*Kissan hyvän elämän perusta luodaan huolehtimalla sen emon terveydestä ja rokotuksista jo ennen astutusta.
Kissanpennusta kasvaa vahva ja terve aikuinen,
kun sitä hoidetaan ja ruokitaan oikein pienestä pitäen.*

KISSAN TIINEYS

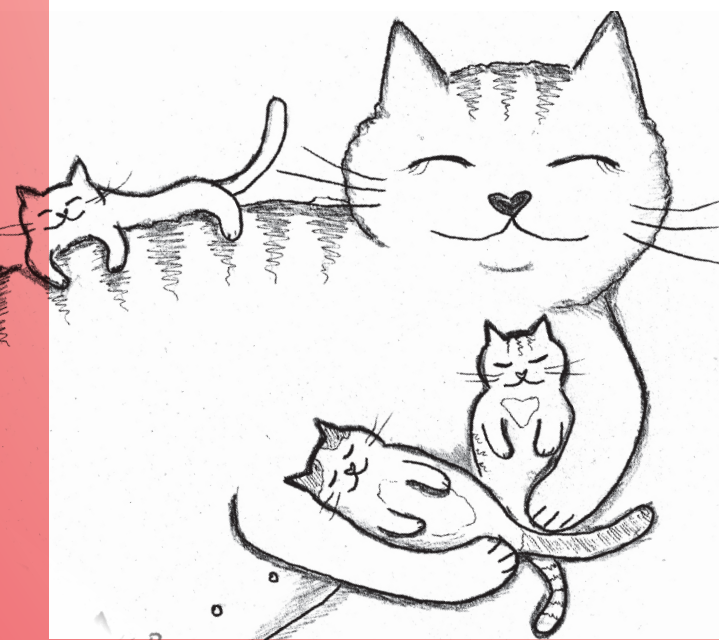
Naaraskissan kiimakierto alkaa noin 3,5–8 kk:n ikäisenä. Ajankohtaan vaikuttavia tekijöitä ovat kissan paino, vuodenaika ja geneettiset ominaisuudet. Kissa voi tulla tiineeksi jo ensimmäisessä kiimassa. Kissalle syntyy pentuja yleensä 2–8, keskimäärin 4.

Kissa voi saada pentuja jopa kolmesti vuodessa ja vielä kahdeksanvuotiaankin. Toivottavin tapa estää ei-toivotut tiineydet on leikkauttaa sekä urokset että naaraat jo 10–16 viikon ikäisinä. Tässä iässä suoritusta leikkauksesta kissa toipuu nopeimmin. Myös pentuja hoitava emo voidaan leikkauttaa kissanpentujen ollessa sen ikäisiä, että ne osaavat syödä jo lautaselta ja tulevat toimeen vajaan vuorokauden ilman emoa. Mikäli kissa tiinehtyy ei-toivotusti, sille voidaan haluttaessa aiheuttaa abortti 3–4 viikon kuluttua tiineyden alkamisesta.

Tiineys todetaan varmimmin ultraäänellä 15–30 vrk:n kuluttua astumisesta. Naaraan nisissä voidaan todeta lievää punoitusta ja turvotusta noin kolmen viikon kuluttua astumisesta. Tämä voi myös olla merkki vaieraskaudesta. Tiineyden pituus vaihtelee 59–70 vrk:n välillä, keskimäärin se on noin 64–66 vrk.

Kissaemon energiankulutus kasvaa tiineyden ja imetyksen aikana valtavasti. Sen tulee saada laadukasta kissanpentujen kosteaa ja kuivaruokaa sekä mielellään pakastettuna ollutta raakaa lihaa. Lihan osuutta täydennetään kalsiumvalmisteella esimerkiksi Aptuksen Multicat -valmisteella. Juomana tarjotaan raikasta vettä.

lhanteellisimmillaan pentujaan odottavalla kissalla on voimassa oleva rokotussuoja kissaruttoa ja -flunssia vastaan. Jos rokotus on unohtunut, voidaan emo rokottaa nk. tapetulla rokotteella vielä tiineyden puolessa välissä. Näin turvataan maidon välityksellä pennuille suojaa tarttuvia tauteja vastaan imeväiskaudeksi ennen niiden oman rokotusohjelman käynnistymistä. Emon loishäädöt annetaan samaan aikaan pentujen kanssa, jotta loiset eivät siirry emosta pentuihin uudestaan.

SYNNYTYS

Viimeistään viikkoa ennen synnytystä kissanaaras tulee ottaa pysyvästi sisälle ja valmistella sille rauhallinen paikka ja pentulaatikko pentujen hoitoon. Naaras käyttäytyy yleensä tässä vaiheessa levottomasti, hakee sopivaa pesäpaikkaa ja sen ruokahalu voi vaihdella. Nisistä voi tulla eritettä muutamaa vrk ennen synnytystä.

Synnytystä edeltävän 12–24 tunnin aikana naaras ”pesii” aktiivisesti, petaa ja vaihtaa asentoa ja puhdistaa emättimen seutuaan ja nisäaluettaan. Monet naaraat myös äännelevät ja osan aikaa hengittävät tiheästi. Emättimestä saattaa tulla limaista tai verensekaista eritettä niukasti.

Kissanpennut syntyvät sikiökalvoissa joko pää tai takapää edellä. Emo tavallisesti poistaa sikiökalvot, puree poikki napanuoran ja kuivaa pennun. Istukka syntyy yleensä pennun jälkeen, joskus syntyy useampi istukka peräjälkeen. Osa emoista syö istukan. Pennut syntyvät n. 10–120 minuutin välein. Emo saattaa imetää pentujaan kesken synnityksen.

Ensikertalainen tai stressaantunut emo saattaa tarvita synnytysapua. Toimissa on tärkeää noudattaa hyvää hygieniää ja pestä kädet esim. Betadinella. Joskus naaras ei aina ala poistaa sikiökalvoja ja pennulla on vaara tukehtua. Tällöin kalvot poistetaan käsin mahdollisimman rauhallisesti ja emoa häiritsemättä. Jos napanuora on katkaisematta ja istukka on jo syntymässä, katkaistaan napanuora 1–1,5 cm päästä pennun vatsapeitteistä hieromalla kynsien välissä poikki. Katkaistu napanuora ei vaadi sitomista.

Pentueen syntymiseen kuluu yleensä aikaa n. 2–10 tuntia. Joskus kuitenkin synnytys saattaa keskeytyä ja jatkuu uudelleen jopa 24 tunnin kuluttua. Mikäli naaras on tämän välin virkeä, rauhallinen ja hoitaa pentuja, ei synnityksen kulkuun tarvitse puuttua. Mikäli naaras on voimaton, ponnistelee tuloksetta, on väsynyt ja selvästi yleistilaltaan häiriintynyt, se tarvitsee pikaisesti eläinlääkärin apua.

Synnityksen jälkeen tarkistetaan emon ja pentujen kunto. Pentujen tulee olla kuivia, reagoivia, ja lämpimiä. Pennut punnitaan ja yksilölliset punnitustulokset kirjataan muistiin. Pentulaatikon aluset vaihdetaan ja pesän siisteydestä huolehditaan säännöllisesti. Emon emättimestä saattaa tulla hiukan veristä eritettä vielä 7–10 vrk:n ajan synnityksen jälkeen. Mikäli naaraan ruokahalu on huono, pentujen paino ei nouse, naaras ei imetä tai emättimen vuoto on runsasta tai haiskahattaa pahalle, on syytä käydä eläinlääkärillä.

***Kissa voi saada pentuja
jopa kolmesti vuodessa ja vielä
kahdeksanvuotiaankin.***

KISSANPENTUJEN KEHITTYMINEN JA HOITO

Kissanpentujen syntymäpaino on n. 80–130 g. Alhainen syntymäpaino (55–80 g) lisää kuolleisuusriskiä. Riski on suurin syntymää seuraavan kahden viikon ajan ja vierotuksen yhteydessä.

Pennut punnitaan mieluiten kahdesti vrk:ssa. Syntymäpainon tulisi kaksinkertaistua ensimmäisen viikon aikana, ja päivittäisen lisäyksen tulisi olla n. 10–15 g, tai viikoittaisen n. 100 g. Urospennut kasvavat hieman naaraita nopeammin. Punnitukseen sopii parhaiten keittiö- tai kirjevaaka. Jos paino ei nouse riittävästi, turvaudutaan keinoruokintaan.

0–6 VRK

Pentujen lämmönsäätelyjärjestelmä on kehittymätön aina kolmen viikon ikään ja ne palelevat helposti. Pesälaatikossa olisi hyvä pitää pehmusteiden alla lämpötyynyä. Sopiva lämpö tuntuu kädellä koitettaessa miellyttävän lämpimältä. Pentuetta häiritään mahdollisimman vähän. Pentuja voi kuitenkin silloin tällöin esim. silittää hellästi sormella päästä niiden imiessä.

Pennun silmäluomet ovat vielä kiinni, ulkokorvan käytävä on kiinni, pennulla on voimakas imemisrefleksi. Etujalat alkavat kantaa painon 3–4 vrk:sta alkaen, raapimisrefleksi 2–4 vrk ikäisestä, useimmilla valoherätteinen räpytysrefleksi ja huomattavaa motorista aktiivisuutta unen aikana.

7–13 VRK

Silmäluomet avautuvat 5–14 vrk ikäisenä, sarveiskalvon ja luomien refleksit kehittyvät. Sarveiskalvo on lievästi samea 2–3 viikkoon, silmissä on lievää karsastusta 8 viikon ikään saakka.

14–20 VRK

Ulkokorvan käytävä aukeaa 6–14 vrk, elimistön lämmönsäätelyjärjestelmä kehittyä, takajalat alkavat kantaa painon ja pennut alkavat liikkua enemmän.

Sisäloisten häätö aloitetaan kolmen viikon iässä. Tehokas ja turvallinen valmiste sekä emolle että pennuille on Axilur 250 mg tabl. (1 tabl. liuotetaan 5 ml ruiskussa veteen, liuosta annostellaan 1 ml / kg eli aloitus 3 viikon iässä noin 0.5 ml / pentu kerran vrk:ssa kolmena vrk:na).

21–27 VRK

Valoherätteinen räpytysrefleksi poistuu, pupillirefleksi kehittyä, silmän väri alkaa muuttua siniharmaasta lopulliseen väriinsä, pentu kuulee, istuu, kykenee vetämään kynnet sisään ja sen imemisrefleksi heikkenee.

Pennut alkavat maistella kiinteää ruokaa maidon lisänä. Muutosvaiheessa pennuille voidaan tarjota apteekista saatavaa Hill's a/d purkkiruokaa, muita pennuille tarkoitettuja laadukkaita purkki-

ja kuivaruokia sekä esim. pakastettuna ollutta porsaansydäntä jauhettuna. Viikoittain voidaan antaa myös kermaviiliä, bulgarian jugurttia tai maitohappobakteerivalmistetta. Ruokaan voidaan myös tiputtaa kalaöljyä omega-3-rasvahapojen saannin turvaamiseksi. Kissanpennuille ei pidä antaa mitään lastenruokia eikä puuroa, sillä kissat ovat yksinomaan lihansyöjiä. Lastenruokien runsas hiilihydraattipitoisuus, liian pieni ja puutteellinen eläinvalkuaisen määrä ja joidenkin sisältämä sipulipulveri sairastuttavat helposti pennun.

Pennut alkavat opetella hiekkalaatikkoasiointia emon perässä. Pennuille laitetaan matalareunainen hiekkalaatikko lähelle pesälaatikkoa. Laatikko siivotaan vähintään päivittäin. Hyvä käsihygienia estää kissan ulosteiden mahdollisten taudinaiheuttajien siirtymisen ihmiseen.

28–34 VRK

Pentu alkaa kiipeillä, asennonkorjausrefleksit kehittyvät, pentu alkaa haroa hiekkaa hiekkalaatikolla ja tehdä tarpeensa sinne.

5–6 VK

Emon kiimakierto alkaa uudestaan 2–6 viikon kuluttua synnytyksestä. Emo kannattaa leikauttaa heti kun pennut osaavat syödä riittävästi lisäruokaa ja pärjäävät noin 12 tuntia ilman emoaan.

Pentujen toinen loishäätö tehdään 5 viikon iässä Axilurilla, ks. annostus aiemmin.

7–8 VK

Kolmas loishäätö tehdään 7 viikon iässä Axilurilla. Käynti eläinlääkärillä, terveystarkastus, ensimmäinen rokotus kissaruttoa ja -flunssia vastaan, mahdollisesti myös mikrosiru tunnistamista varten.

10–14 VK

Loishäätö Axilurilla 10 viikon iässä, ennen tehosterokotusta.

11–12 VIIKON IÄSSÄ

Tehosterokotus, mikrosirutus ja varhainen kastraatio tai sterilisaatioleikkaus. Mikrosirun voi kirjata osoitteessa www.turvasiru.fi tulevan omistajan tiedoilla. Näin kissan eksyessä kotoa löytöeläinten vastaanottopaikka saa omistajan tiedot heti.

12–14-VIIKKOISINA

Pennut ovat valmiita lähtemään uusiin koteihin. Pentujen mukaan kannattaa antaa Kissanhoitopas, jonka voi ladata SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry:n sivuilta www.sey.fi/materiaalit, rokotus- ja sirutustodistukset ja selostus kissalle tarjotuista ruoista.

SOSIAALISTUMINEN YMPÄRISTÖÖN, MUIHIN LAJEIHIN JA IHMISEEN

Kissan varhaisen sosiaalistumisen tärkein jakso ajoittuu 2–7 viikon ikään, ja se jatkuu aina 14 viikon ikään saakka. Sosiaalistumista tukee emon ja sisarusten seura tai näiden puuttuessa muiden samanikäisten pentujen ja ystävällisen aikuisen kissan seura. Ilman kissaseuraa kasvaneella pennulla todetaan usein myöhemmin häiriökäyttäytymistä.

Sosiaalistumisjakson aikana pennun on hyvä saada tutustua turvallisesti kaikkiin kodin normaaleihin toimiin ja ihmisiin. Koska pennulla ei vielä ole rokotusta ja se on altis tarttuville taudeille, sen ei ole hyvä tavata emon lisäksi muita aikuisia kissoja. Ympäristön tulisi tarjota monipuolisia virikkeitä, joista pentu voi oppia erilaisia ääniä, pintoja, hajuja ja esim. tilan korkeuseroja. Pennut kannattaa pitää mukana perheen tavallisissa toimissa, mutta välttää kovaa melua ja vilkkaita lapsia. Pentujen kanssa tulee aina toimia rauhallisesti ja varmasti.

Kissaemo on mainio opettaja ja se kuljettaakin pentuetta pesälaatikostaan retkille. Pennut oppivat hyökkäämään, saalistamaan ja piiloutumaan. Päivittäisissä hoitotoimissa pennut oppivat sosiaalistumaan ihmiseen. Pentuja tuleekin käsitellä joka päivä niiden syntymästä saakka. Käsitteilyn tulee olla hellää ja monipuolista: punnitusta, silittelyä, kynsien leikkausta, korvien ja suun tutkimista, hampaiden harjausta jne.

MAHDOLLISIA ONGELMIA

PENNUN PAINO EI NOUSE NORMAALISTI, PENTU KITISEE JA ON LEVOTON

Terve, hyvin hoidettu ja ruokittu emo pystyy normaalisti imettämään pentujaan 3–4 viikkoa ilman vaikeuksia. Kissanpennun keinoruokintaan joudutaan turvautumaan, jos emo on kuollut synnytyksessä tai se ei stressin, sairauden tai huonokuntoisuuden takia imetä pentujaan tai jos pennulla on kehityshäiriö tai pentue on liian suuri. Keinoruokinta vaatii tarkkuutta, kärsivällisyyttä, hygieniää sekä oikeita välineitä. Kissanmaidonvastikkeita on saatavana useita merkkejä hyvin varustelluista apteekeista ja eläinlääkäriasemilta. Huonokuntoinen pentu sisaruksineen on hyvä tarkistuttaa eläinlääkärillä pikimmiten, usein yhden pennun oireilu on vain pieni osa pentueen koko ongelmaa.

RIPULI

Pikkupennut menevät ripulista nopeasti huonoon kuntoon. Mikäli apteeikin itsehoitovalmisteista ei ole apua muutamassa päivässä, tulee ripuloiva pentu viedä eläinlääkəriin. Eläinlääkəriille tulee hakeutua välittömästi, mikäli pentu menee voimattomaksi, väsyneeksi ja kuivuu.

Ripuli voi johtua monesta eri tekijästä. Yleisimmät syyt ovat infektioaudit, huono hygienia, ja virheet ruokinnassa: vääränlainen ja huonosti sulava ruoka, liian vaihteleva ruokavalio ja liian suuri ruokintamäärä keinoruokinnassa. Keinoruokaa käytettäessä ei ole syytä muuttaa omatoimisesti pakkauksen ohjeita.

HENGITYSTEIDEN OIREET

Kissojen ylempien hengitysteiden infektiot ovat valittavan tavallisia. Infektioita aiheuttavat sekä virukset (*herpes* ja *calici*) että bakteerit (*Chlamydophila*, *Bordetella*). Hengitystieinfektion oireita voivat olla mm. niiskutus, sierainvuoto, aivastelu, silmävuoto, vilkku- luomien esilläolo, yskä, rahisevat hengitysäänet, hengenahdistus, ruokahaluttomuus, nielemisvaikeudet.

Hengitysinfektiot tarttuvat erittäin helposti pisaratartuntana. Aivastettu aerosolipisara leviää jopa 1,5 metrin päähän. Infektioiden itämisaika vaihtelee, tavallisesti se on 2–5 vrk.

Koska oireet eivät ole tunnusomaisia tietyille infektioille, on hoidon kannalta keskeistä selvittää eläinlääkärin vastaanotolla, mistä infektiosta on kysymys. Ihanteellista on tietenkin yrittää ennalta suojautua infektiolta välttämällä tartunnan lähdeä tai hankkimalla rokotuksen avulla vasta-aineet taudinaiheuttajaa vastaan.

TEKSTI: SUVI POHJOLA-STENROOS, ELT, KISSAL ÄÄKET. ERIK., DABVP (FELINE), FELINA KISSAKLINIKKA JA ELÄINSUOJELUYHDISTYSTEN KUMMIT

TÄMÄ ESITE ON LADATTAVISSA: WWW.ESYJENKUMMIT.NET JA WWW.SFY.FI/MATERIAALIT

